

การจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์

พันตำรวจเอก (พิเศษ) สมศักดิ์ วิวัฒน์อนันต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-267-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015380

i 10304459

THE MANAGEMENT OF EMERGENCY MEDICAL SERVICES

POLICE COLONEL SOMSAKDI VIWATANANT

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration

Department of Public Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

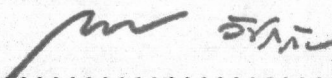
ISBN 974-576-267-9

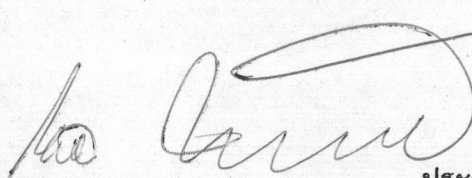
หัวข้อวิทยานิพนธ์
ชื่อนิสิต
ภาควิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

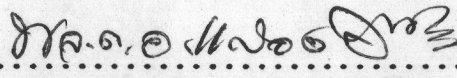
การจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์
พันตำรวจเอก (พิเศษ) สมศักดิ์ วิวัฒน์อนันต์
รัฐประศาสนศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบล

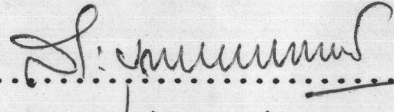
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

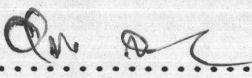

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วิศรัภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ)

..... กรรมการ
(พลตำรวจเอกแสง ชีระสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์สิระ บุญะรัตเวช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อิสระ สุวรรณบล)

สมศักดิ์ วิวัฒน์นันต์, พ.ต.อ. (พิเศษ) : การจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ (THE MANAGEMENT OF EMERGENCY MEDICAL SERVICES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อิสระ สุวรรณบล, 310 หน้า

การวิจัยเรื่องนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของนโยบายแผนงานและการดำเนินงานของหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉิน ตลอดจนปัญหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อที่จะลดการเสี่ยงและอัตราการตายจากอุบัติเหตุหมุ่และมหันตภัย โดยมีสมมุติฐานว่า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการให้บริการทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินขึ้นอยู่กับ การกำหนดนโยบายและแผนที่ชัดเจน การประสานงานและความร่วมมือ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์ขึ้นอยู่กับ การจัดการภาวะฉุกเฉินโดยส่วนรวม ซึ่งจากกรณีศึกษาพบว่า ทุกครั้งที่เกิดภัยพิบัติมีความไม่พร้อมเกี่ยวกับนโยบายและแผนที่ชัดเจน การประสานงานและความร่วมมือตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเสนอแนะให้ทบทวนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีการตรากฎหมายหรือปรับปรุงแก้ไข ระเบียบข้อบังคับให้มีความชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกับความเป็นจริง สามารถนำไปประกาศใช้ได้ผลอย่างจริงจัง อีกทั้งเสนอแนะให้ฝ่ายตำรวจเป็นผู้จัดตั้งศูนย์อำนวยการร่วม การจัดการภาวะฉุกเฉินกรณีเกิดภัยพิบัติรายใหญ่ขึ้นเพื่อพิจารณาสั่งการ กำกับดูแลและปฏิบัติภาระหน้าที่ในการประสานนโยบาย แผนงาน แผนปฏิบัติ องค์กรเกี่ยวกับเรื่อง การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ภาควิชา วิศวกรรมศาสตร์
สาขาวิชา วิศวกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต *พ.ต.อ. วิวัฒน์นันต์*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *อิสระ สุวรรณบล*

SOMSAKDI VIWATANANT, POL.COL. : THE MANAGEMENT OF EMERGENCY
MEDICAL SERVICES. THESIS ADVISOR : ASSIS. PROF. ISSARA SUWANABOL,
Ph.D. 310 PP.

The objectives of this thesis are to investigate the current situation of policies, plans and the procedures of the organizations related to the management of emergency medical services, and to identify the problems and some recommendations on improvements in order to reduce the risk and mortality rate of the mass casualties from disasters. The hypothesis of the thesis is : The efficiency and effectiveness of the management of emergency medical services depend on the clear policies, plans, co-ordinations, co-operation and resources management of organizations involved.

The result of the study can be succinctly summarized as follows : The efficiency and effectiveness of the management of emergency medical services depend on the aggregated management of emergency system. From case studies, it was found that the unpreparedness of the policies, plans, co-ordination, co-operation and resources management of organizations related.

Some recommendations on improvements are that efficiency and effectiveness in the management of emergency medical services can be made to prevent people's disaster by improving old laws and regulations about this matter. To make it clear, these must be improved by making specific laws and regulations which are suitable to improve the situation at present and for future. And our suggestion is that there should be an administrative center located in the Police Department. This center will be responsible for the directions, control, and operation of co-ordination of policies, plans and implement organizations concerned with the prevention and reduction of people's disaster.

ภาควิชา วิชาพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา วิชาพยาบาลศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต น.ศ. [Signature]
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]

กิตติกรรมประกาศ

" รัฐликเป็นห้วงข้าราชการทหาร ตำรวจ พลเรือนและประชาชนที่เสียสละปฏิบัติหน้าที่ตามบริเวณชายแดนและถิ่นทุรกันดาร เวลาบาดเจ็บจากการปะทะกับผู้ก่อการร้าย ก็ไม่มีการปฐมพยาบาลและระบบการส่งกลับมารักษาในโรงพยาบาลดีเท่าที่ควร อยากให้ไปศึกษาดูงานด้านนี้ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ กลับมาปรับปรุงพัฒนางานด้านนี้ในบ้านเมืองของเราให้ดีขึ้น "

ความข้างต้นนี้ เป็นพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งผู้วิจัยได้รับพระราชทานและจำใส่เกล้าใส่กระหม่อมตลอดมา ตั้งแต่พ.ศ. 2514 ภายหลังสำเร็จการศึกษาและกลับจากประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยได้ริเริ่มเสนอโครงการเพื่อขอจัดตั้งหน่วยงาน "ศูนย์ส่งกลับ" ขึ้น และในที่สุดก็ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้จัดตั้งหน่วยงานนี้ขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 8 พุทธศักราช 2522 ให้ศูนย์ส่งกลับมีภาระหน้าที่หลักในการปฐมพยาบาลและลำเลียงผู้บาดเจ็บจากภัยพิบัติทุกประเภทด้วยยานพาหนะทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ

การที่ผู้วิจัยเลือกหัวข้อเรื่อง "การจัดการภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์" ในวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ก็เพื่อต้องการสนองตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งในครั้งนั้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อิศระ สุวรรณผล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนติดตามให้ข้อชี้แนะและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งท่านคณบดี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านผู้บังคับบัญชา และท่านคณาจารย์ที่กรุณาให้เกียรติมาเป็นประธานกรรมการ และกรรมการคือ ศาสตราจารย์ ดร. กระทบพร ชลชาติ พลตำรวจเอกแสวง ธีระสวัสดิ์ และศาสตราจารย์นายแพทย์สิระ บุญยะรัตเวช จึงขอกราบขอบพระคุณ อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะมีประโยชน์สำหรับผู้ประสงค์จะศึกษาและ
ค้นคว้าหรือต่อผู้ประสบเคราะห์กรรมที่รอดชีวิตและพ้นจากความพิการด้วยผลแห่ง
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวาย "คุณค่า" ของวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
และขออนุญาตแห่งกุศลผลบุญอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จงได้อำนวยผลให้ดวง
วิญญาณของคุณพ่อและคุณแม่ จงประสบแต่ความเกษมสุข ณ สรวงสวรรค์ ในสัมปรายภพ
ตลอดไปชั่วนิรันดร์

พันตำรวจเอก (พิเศษ) สมศักดิ์ วิวัฒน์อินทร์
เมษายน 2532

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. การจัดการบริการทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉิน.....	28
3. กรณีศึกษา	109
4. บทเรียนจากกรณีศึกษา	184
5. สรุปและข้อเสนอแนะ	212
บรรณานุกรม	222
ภาคผนวก	225
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญญัตินี้

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภัยพิบัติสำคัญ ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศไทยปี พ.ศ.2531	34
2-2	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุ อุบัติภัย.....	53
2-3	สถิติอุบัติเหตุการจราจรทางบกในเขตกรุงเทพมหานคร และ ภูมิภาค ตั้งแต่ปี พ.ศ.2500-2522.....	103
2-4	สถิติอุบัติเหตุการจราจรทางบกในเขตกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. 2510-2529.....	104

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนของการบริการทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉิน.....	12
1-2	กรอบระบบประสานการจัดการภาวะฉุกเฉิน.....	17
1-3	การช่วยเหลือต่าง ๆ ถ้าสามารถทำได้รวดเร็วทันที่จะสามารถลด Mortality ลงได้.....	19
1-4	กรอบความคิดในการศึกษา.....	22
2-1	แสดงการแบ่งส่วนราชการศูนย์ส่งกลับ กรมตำรวจ.....	93
2-2	แสดงการเปรียบเทียบเชิงเวลา.....	100
3-1	แสดงสถานที่เกิดเหตุระเบิด กรมสรรพาวุธทหารบก.....	112
3-2	แสดงสถานที่เกิดเหตุระเบิด ณ สนามมวยลุมพินี.....	124